

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 29 april 2009

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om olympiska spelen på idrottsforum.org

Nästa gång de olympiska spelen går av stapeln, 2012, står London för tredje gången som värd för evenemanget. Den intresserade kan på olika webbsidor följa arbetet med arrangemangen, som handlar ganska lite om ädel tävlan – eller ja, möjligen då mellan olika företag om feta sponsorkontrakt. Också OS genomsyras av sportens kommersialisering; vi hoppas att någon kritiskt sinnad olympiahistoriker tar sig för att göra en komparativ analys av alla tre Londonspele, 1908, 1948 och 2012; en sådan analys borde kunna ge en hel del intressanta inblickar i olympiadernas och olympismens historiska utveckling. I väntan på denna bok – som ju kanske aldrig ens skrivs – kan den olympiskt intresserade ta del av Roland Nauls bok *Olympic Education* (Meyer & Meyer Sport), som väl närmast kan beskrivas som en lärobok i olympism och OS-historia. Som vår recensent Anders Östnäs påpekar, så är det här med *Olympic Education* förhållandevis okänt i Sverige, och sannolikt också i övriga nordiska länder, till skillnad då från till exempel Tyskland, där Naul verkar. Anders Östnäs har i alla händelser läst en välskriven, välreflekterad och välgrundad bok som han hoppas ska kunna väcka till liv ett intresse för olympiakunskap också i den höga Nord.

Det olympiska arvet som lärostycke

Anders Östnäs

Nordic Evaluation Group, NORDEG

*Roland Naul***Olympic Education**

189 sidor, hft., ill.

Oxford, Oxon: Meyer & Meyer Sport

2008

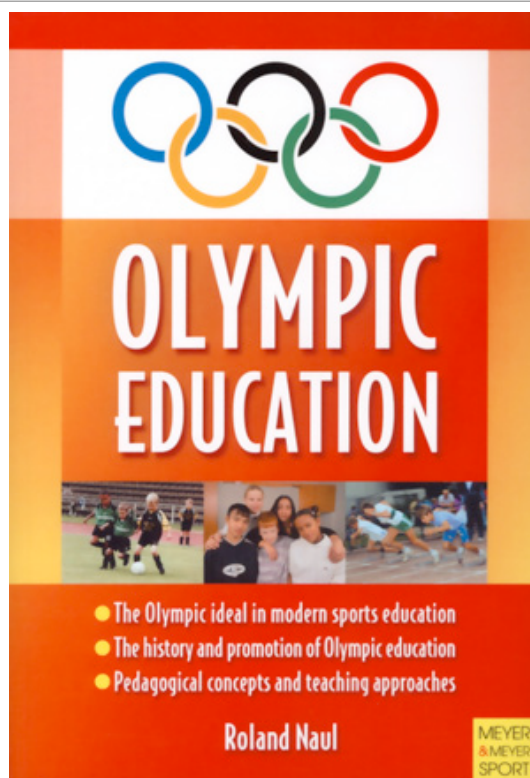
ISBN 978-1-84126-254-3

Inledning

Olympic Education (OE), olympisk utbildning, är ett relativt okänt begrepp i Sverige. Det fokuserar inte enbart på de olympiska spelen, som genomförs vart fjärde år, utan sätter in den olympiska tanken och de olympiska idealen i ett bredare perspektiv. OE ställer också en del centrala frågor: hur förmedlas den olympiska tanken och hur tas den emot av "publiken"? Den här boken är uppdelad i fem delar, som är nedbrutna till femton kapitel. Jag kommer att ta upp varje del för sig plus huvuddragen i innehållet. De fem delarna är:

1. Olympic Games – Olympic Education – Olympic Pedagogy

Här framträder i första hand den moderna olympiska rörelsens grundare, den franske baronen Pierre de Coubertin (1863-1937). Dennes betydelse för återskapandet av de antika olympiska spelen var avgörande. Internationella olympiska kommittén (IOC) med de Coubertin i spetsen bildades 1894 och de första olympiska spelen gick av stapeln i Aten 1896. En av de Coubertins grundtankar var att spelen i likhet med de antika föregångarna skulle skapa en helhet av kulturella och fysiska aktiviteter. Denna symbios eller holistiska synsätt skulle lägga en värdegrund för samtida och kommande

generationer ungdomar och vuxna. Med facit i hand kan man konstatera att de första olympiska spelen i viss utsträckning höll sig till detta koncept, medan de fysiska aktiviteterna nästan helt tagit över efter andra världskriget.

För att bättre föra ut den olympiska tanken över världen har IOC framför allt från 1960-talet och framåt vidtagit en del viktiga åtgärder. År 1961 bildades den Internationella Olympiska Akademin (IOA) i grekiska Olympia. Här har sedan dess bedrivits en stundtals mycket aktiv verksamhet för att sprida den olympiska tanken. Olympic Youth Camp arrangeras sedan 1964 och OS i Tokyo samtidigt som de reguljära olympiska spelen, med syftet att fånga de ungas intresse för de olympiska idealen. Nationella olympiska akademier med likartade uppgifter som IOA bildades 1983 och finns idag runt om i världen. År 2010 är det tänkt att Youth Olympic Games ska genomföras i Singapore. Samtliga dessa olika steg utgör viktiga bidrag för att sprida OE och utbilda i "olympism".

2.The History of Olympic Education

Här behandlas inte bara de olympiska spelens "fader" – Pierre de Coubertin – utan även rörelsens "förfäder" och efterföljare. Som viktiga inspiratörer till de Coubertin nämns framför allt den tyske pedagogen Friedrich GutsMuths (1759-1839) och den engelske skolreformatorn Thomas Arnold (1795-1842). Den förre skrev i slutet av 1700-talet en i detta sammanhang central lärobok, *Gymnastik für die Jugend*, en skrift som kraftigt påverkade den senares pedagogiska synsätt. Arnold är mest känd som legendarisk rektor för Rugby School och en ivrig påskyndare av olika former av bollspel som rugby och cricket. Även andra pedagoger och förespråkare för fysisk fostran som tyskarna Basedow och Jahn har enligt författare haft en stor påverkan på de Coubertin. Jahn är mest känd för skapandet av den s.k. Turnen-gymnastiken eller redskapsgymnastiken. Däremot tycks inte den svenska gymnastikens fader P.H. Ling ha spelat någon större roll för de Coubertin. Han nämns överhuvudtaget inte av författaren. Det är vid närmare betraktelse kanske inte så konstigt. Lings tankegångar överensstämde knappast med de Coubertins synsätt.

Som viktig pådrivare för den olympiska tanken nämns Dr Willibald Gebhardt (1861-1921), som kan ses som det då nybildade tyska rikets motsvarighet till vår egen Victor Balck, den svenska idrottens fader och aktiv förespråkare för den olympiska tanken. Behandlingen av tiden efter andra världskriget handlar i stor utsträckning om den intressanta idrottsliga och ideologiska kampen mellan de bägge tyska staterna – DDR och Förbundsrepubliken.

3.The Promotion of Olympic Education

Del 3 är inriktad på IOC och dess olika aktiviteter för att förmedla den olympiska tanken runt om i världen. Detta är, vågar jag påstå, relativt okänt för oss svenskar. Här nämns bland annat det olympiska museet i Lausanne, the Olympic Truce Foundation och den för oss mer kända WADA – the World Anti-Doping Agency. The Olympic Truce Foundation och the Olympic Truce Centre har vuxit fram under de senaste tjugo åren och bygger på de gamla antika grundtankarna att fred eller vapenstillestånd (truce) skulle råda under de olympiska spelen. Vidare görs en ländergenomgång av olika nationella olympiska akademier – flertalet etablerade under de senaste 25 åren. Dessa olympiska akademier ser lite olika ut. De kan vara direkt knutna till universiteten eller helt fristående institut. Gemensamt är att de ska förmedla, diskutera och utveckla de olympiska idealen (några honnörord: fair play, solidaritet, ömsesidig respekt) genom speciella olympiska dagar, seminarier/konferenser/kurser, akademisk utbildning och under senare tid skapandet av internationella nätverk on-line. Författaren är själv aktiv i denna process.

4. Pedagogical Concepts and Teaching Approaches of Olympic Education

Författaren diskuterar olika sätt att förmedla kunskaper om de olympiska spelen och dess ideal. De kan sammanfattas i fyra sinsemellan relaterade fält: "Sporting efforts", "Social conduct", "Moral behavior" och "Olympic knowledge".

” Det gamla Coubertinska
valspråket att det viktigaste
inte är att vinna utan att kämpa
väl har mer och mer tunnats ut.

De idrottsliga ansträngningarna eller själva tävlingssituationen är det man mest förknippar med de olympiska spelen. Det gamla Coubertinska valspråket att det viktigaste inte är att vinna utan att kämpa väl har mer och mer tunnats ut. Idag är det segern som räknas och kämpatagen som kommer i bakgrunden. Men samtidigt är tävlingen relaterad till fair play, där fuskare av olika slag fördöms. Det är bland annat här WADA spelar en viktig roll som garant att tävlandet sker på "lika" villkor.

Det sociala förhållningssättet ska här ses i ett vidare samhällligt perspektiv – ett perspektiv som inte bara handlar om solidaritet med andra i de olympiska sammanhangen utan i det livslånga lärandet. I bästa fall kan implementerandet av de olympiska idealen skapa förutsättningar för att bli en bättre samhällsmedborgare.

Det moraliska uppförandet är nära knutet till det sociala förhållningssättet, där de olympiska värdena kan ses som allmängiltiga mänskliga värden. Ett av de grundläggande olympiska värdena är, som de Coubertin tidigt

poängterade, den ömsesidiga respekten för andra människor och deras kulturella särart. I enlighet med IOC:s värdegrund är diskriminering på grundval av social, etnisk eller religiös tillhörighet strängt förbjuden. Detta gäller inom det olympiska spelfältet såväl som i det dagliga livet.

Den olympiska kunskapen handlar om förståelse för den olympiska utvecklingen sett ur ett temporalt perspektiv. Hur växte rörelsen fram? Var står den idag? Hur ser den olympiska framtiden ut? Den ställer också andra viktiga frågor: Hur ska vi förstå de olympiska idealen? Hur överensstämmer IOC:s värdegrund med dagens verklighet?

Det är viktigt att OS – världens största publika evenemang – diskuteras och utvecklas i takt med tiden.

5. Evaluation Studies on Olympic Education

I denna avslutande del tar författaren upp en del studier som är gjorda kring de olympiska idealen, de grundläggande värdena och attityder till dessa ideal och värden. Studierna är av skilda karaktär och vetenskaplighet och involverar olika kategorier respondenter – lärare inom ämnet Olympic Education, studerande på dessa program, elever på grundskolenivå. Jag ska här kortfattat nämna några resultat:

- Unga pojkar (12 år), som själva vill bli olympiska mästare ser dessa som sina hjältar – hjältar de vill efterlikna. Flickorna i studien hade inte alls samma aspirationer. De olympiska idealen spelade överhuvudtaget mindre roll.
- För studenter var de olympiska idealen underordnade mer materiella konsekvenser som ekonomiska fördelar och medial framgång.
- Begrepp som fair play och solidaritet betraktades med viss misstro i vissa studier. Framför allt solidaritet betraktade många respondenter som i bristande överensstämmelse med såväl den olympiska rörelsen som med dagens verklighet. Det senare har för övrigt den alltid läsvärde idéhistorikern och samhällsfilosofen Sven-Erik Liedman poängterat i en av sina senare skrifter.

Ja, det finns verkligen anledning att diskutera de olympiska värdena och dess förankring i en alltmer komplicerad och orolig verklighet.

Min summering

Först några rader om författaren Roland Naul. För idrottsforskare med inriktning mot det idrottspedagogiska fältet är Naul en välkänd forskare. Han har under lång tid varit pedagog och forskare inom barn- och ungdomsidrotten, i allmän idrottspedagogik och kanske framför allt inom Olympic Education. Han är verksam på universitetet i Duisburg-Essen, men är samtidigt rektor för Willibald-Gebhardt Research Institute – ett institut som fokuserar på internationella studier i Olympism. Han har skrivit åtskilliga böcker och mängder av artiklar under de senaste 30 åren. Han är utan tvekan en av de större auktoriteterna i världen inom ämnet Olympism och Olympic Education.

Sammanfattningsvis: ett välskrivet, välreflekerat och välgrundat verk av hög klass kring ett ämne, som är relativt okänt och därmed dåligt diskuterat inom svensk idrottsutbildning, idrottsforskning eller på det praktiska idrottsfältet. Kanske boken kan ge upphov till ökat intresse för "olympism" även i Sverige.

© Anders Östnäs 2009.

- [Köp boken från Bokus.se](#)
- [Kjøp boken fra Capris.no](#)
- [Køb bogen fra eLounge.dk](#)
- [Buy this book from Amazon.co.uk](#)
- [Buy this book from Amazon.com](#)